

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

De Spiritv Sancto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

in particulari, sunt spei, & quoad nos incerta; quoad Deum, & in se, certa.

DE SPIRITU SANCTO.

DOMINICA XX.

QVÆSTIO LIII.

Quid credis de Spiritu Sancto?

RESP. Primum, quod sit verus *coequalis*, & *coæternus* Deus cum æterno Patre & Filio^a. Deinde, quod ** nobis* quoque datus sit^b, ut *† nos* per veram fidem, Christi & omnium eius beneficiorum participes faciat^c, ** nos* consoletur^d, & *† nobiscum* in æternum maneat^e.

^a 1. Ioh. 1. 7. Act. 5. 3. 4. ^b Act. 2. 17. 18. ex Ioc. 2. 28. Act. 2. 39. ^c Rom. 8. 9. 1. Cor. 12. 3. Eph. 3. 16. ^d Ioh. 15. 26. ^e Ioh. 14. 16. 17.

^b Act. 2. 17. 18. Et erit in nouissimis diebus, effundam de spiritu meo super omnem terram: & prophetabunt filij vestri, & filia vestra: & iuvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somnabunt. 39. Vobis enim est repromissio, & filijs vestris. & omnibus, qui longe sunt, quoscumque aduocauerit Dominus.

RESP. ^b Fidem hæc inferunt, sed non specialem. Adeo multi sunt vocati; pauci vero electi. Sequentia similiter.

^c Rom. 8. 9. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si autem spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est eius. 1. Cor. 12. 3. Nemo in spiritu Dei loquens dicit anathema Iesu. Et nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in spiritu sancto. Eph. 3. 16. Det vobis secundum diuitias gloriae suae virtute corroborari per spiritum eius in interiorem hominem.

RESP. Hæc in genere sunt fidei & certæ

DOMINICA XXI.

QVÆSTIO LIV.

Quid credis de Sancta & Catholica Christi Ecclesia?

RESP. Credo, filium Dei^a, ab initio mundi^b ad finem usque^c, sibi ex vniuerso genere humano^d, *visibilem* Cœtum ad vitam æternam electum^e, per Spiritum suum^f, *merita*, & verbum^g, in *Sacramentis* & *vera fide viuâ* contentientem^h, colligere, *sub vno in terris Capite Papa*, tueri ac seruareⁱ: meque viuum eius Cœtus membrum esse *debere ac posse*^k, & perpetuo mansurum^l *sperare*.

^a Eph. 4. 11. 12. ^b Luc. 11. 49. 50. 51. Gen. 4. 4. 5. Gen. 4. 26. Gen. 8. 20. Gen. 12. 81. Gen. 26. 25. & 35. 7. ^c Matth. 28. 20. 1. Cor. 11. 26. ^d Pl. 2. 7. 8. Apoc. 5. 9. ^e Rom. 8. 28. 30. Ioh. 10. 26. 27. 28. 1. Petr. 2. 9. ^f Rom. 15. 17. 18. 19. ^g Ro. 15. 17. 18. 19. ^h Eph. 4. 4. ⁱ Eph. 4. 13. ^j Mat. 16. 18. ^k Ephes. 2. 19. 20. 21. 22. ^l Plal. 23. 6. 1. Cor. 1. 8. 9.

RESP. Hæc autoritates sonant sapiuntque, vt similes supra.

QVÆSTIO LV.

Quid sibi vult Communio Sanctorum?

RESP. Primum, quod vniuersi & singuli credentes, Christi^a & omnium

R r nium

nium eius bonorum ^b, ac *Sanctorum* in caelo & in terra, tanquam ipsius mēbra ^c, communionem ^{*} habere possint ac debeant. Deinde, quod singuli, quæ acceperunt dona, in commune commodum & vniuersorum salutem promptè & alacriter conferre debeant ^d.

^a 1. Ioh. 1. 3. ^b Rom. 8. 32. Ioh. 1. 16. ^c Eph. 5. 29. 30. ^d Col. 2. 19. ^e Ephes. 4. 15. 16. 1. Petr. 4. 10.

QVÆSTIO LVI.

Quid credis de Remissione peccatorum?

[†] meorū. **RESP.** Deum propter satisfactionem Christi ^a, [†] nostrorum peccatorum, atque illius etiam *originalis* prauitatis, cum qua mihi per omnem vitam pugnandum est ^b, ^{*} maculam omnē deposuisse ^c, & [†] nos iustitia Christi gratis donare ^d, ne vquam in iudicium ^{*} damnationis veniamus; nisi relapsi & impenitentes sequi mereamur.

^a Eph. 7. ^b Plal. 103. 3. Rom. 7. 24. 25. Ro. 8. 1. ^c Ierem. 31. 34. ^d Rom. 3. 24. ^e Ioh. 5. 24. Roan. 8. 33.

^b Plal. 102. 3. *Qui sanat omnes infirmitates tuas.* Rom. 7. 24. *Quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum &c.* Igitur ego ipse mente seruo legi Dei; carne autem, legi peccati. Rom. 8. 1. *Nihil ergo nunc damnationis est ijs, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant.*

^b **RESP.** Morales sanat defectus; non autem naturales, in quibus est & Concupiscentia; quæ mors est non actualiter, in se, sed occasionaliter, inclinans ad peccandum. In qua iusti se habent passiuè & inuo-

luntarie: Et sic vitæ est, non damnationis. ^c Ier. 31. 34. *Omnes cognoscunt me à minimo eorum vsque ad maximum, ait Dominus: quia propitiabor iniquitati eorum & peccati eorum, non memorabor amplius.*

^c **RESP.** Propitiatio delet peccatum; ac memoriam eius etiam obliuio: non tegit solum.

^d Rom. 3. 24. *Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu.*

^d **RESP.** Vt supra quaest. 21.

^e Ioh. 5. 24. *Qui uerbum meum audit & credit ei, opere & ueritate, qui misit me, habet uitam æternam, & in iudicium non uenit, sed transit à morte in uitam.*

^e **RESP.** Venit tamen in iudicium discussionis.

Rom. 8. 33. *Quis accusauit aduersus Electos Dei, Obdormientes in pace?*

DOMINICA XXII.

QVÆSTIO LVII.

Quid te consolatur Resurrectio carnis?

RESP. Quod non tantum anima mea si iusta fuerit, postquam è corpore excesserit, è vestigio ^a aut per *Purgatorium* ad Christum, suum Caput, assumetur ^b: uerū quod hæc quoque caro mea ^c, potentia Christi ^d excitata ^e, rursus animæ meæ unietur ^f, & glorioso corpori Christi conformabitur ^g, si beatur; secus si damnatur.

^a Lu. 23. 43. Apoc. 14. 13. Lu. 16. 22. ^b Eccl. 12. 7. Philip. 1. 23. ^c Iob. 19. 25. 26. 27. 1. Cor. 15. 53. ^d Ioh. 5. 28. 29. ^e Ioh. 6. 39. 40. ^f Ezech. 37. 5. 6. ^g Philip. 3. 21. 1. Cor. 15. 42. 43.

QVÆ-

QVÆSTIO LVIII.

Quam consolationem capis ex articulo de
vitæ aternæ?

* meo
corde
percenti
sco,
† sic
* potiar b,

RESP. Quod, quoniam in præ-
sentia vitæ aternæ initia in * animas
nostras infunduntur, futurum † sperem-
us, vt post hanc vitam plena per-
fectaque beatitudine * potiamur, in
qua Deum in æternum celebremus
e: quam quidem beatitudinem nec
oculus vidit, nec auris audiuit, nec
vllus homo cogitatione compre-
hendit d.

a 1. Pet. 1. 4. 5. 1. Pet. 1. 7. 8. b Mat. 25. 34.
46. 1. Cor. 13. 10. Apoc. 19. 5. d 1. Cor. 2. 9. ex
Eia. 64. 4.

a 1. Pet. 1. 34. 5. Qui secundum misericordiam
suam magnam regeneravit nos in spem viuam,
per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hæ-
reditatem incorruptibilem, &c. Conseruatam in
caelis in vobis, qui in virtute Dei custodimini per
fidem in salutem, paratam reuelari in tempore
nouissimo &c.

b Mat. 25. 34. Dicit hiis à dextris: Ire benedicti,
&c. 46. Ibunt hi in supplicium æternum, iusti au-
tem in vitam æternam. 1. Cor. 13. 10. Cū venerit
quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte
est.

RESP. ab Fides hæc docetur; sed non
specialis vt supra.

DOMINICA XXIII.

QVÆSTIO LIX.

At cum hæc omnia credis, quid uti-
litatis inde ad te re-
dit?

RESP. Quod in Christo iustus * sum
esse possim ac debeam coram Deo^a, &
hæres vitæ aternæ^b.

a Rom. 1. 16. 17. b Ioh. 5. 24.

a Rom. 1. 16. 17. Non erubescio Euangelium;
virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Iu-
deo primum & Græco. Iustitia enim Dei in eo re-
uelatur ex fide in fidem.

b Ioa. 5. 24. Qui verbum meum audit, & cre-
dit ei, qui misit me: habet vitam æternam.

a b RESP. Certitudinem salutis hæc do-
cent vniuersalem: sed non personalem hu-
ius & illius, aut mei: vt supra, & proxime
infra.

QVÆSTIO LX.

Quomodo iustus † esse potes coram
Deo?

RESP. Nequaquam Solâ fide in
Iesum Christum a: * sed ita, vt, † (si * adeo
quidem ritè contritum me mea con- † licet
scientia non accuset, quod licet ad-
uersus omnia Dei mandata aliquan-
do grauitè peccauerim, nec vllum
eorum seruauerim, adhæc etiam
num ad omne malum propensus
sim b:) nihilominus tamen (modo
hæc beneficia vera animi * fide ac spe * fiducia
amplectar e) † cū aliquo meo merito, † sine vll
ex mera Dei misericordia primari,
mihi perfecta satisfactio, iustitia, &
sanctitas Christi * permittatur ac do- * impute-
netur eius capaci d, perinde ac si nec tur
vllum ipse peccatum admissem,
nec vlla mihi labes inhaesisset, † imo † retet,
vero quasi eam obedientiam, quam
pro me Christus præstitit, ipse per-
fectè præstitissem e.

Rr 2

a Rom.

a Rom. 3. 28. Gal. 2. 16. b Rom. 7. 14. Ro. 7. 21. 22. 23. c Rom. 10. Rom. 4. 23. 24. d. Ro. 3. 24. 25. Rom. 4. 6. 7. 8. Rom. 5. 18. 19. e Esa. 1. 18. Mich. 7. 19. 2. Cor. 5. 21.

a Rom. 3. 28. Arbitramur iustificari hominem sine operibus legis. Galat. 2. 16. Non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem lesit Christi: Et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis; propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro.

RESP. Vera hæc de operibus Legis Veteris iam antiquata: non de operibus Nouæ; quæ iustificat: præsupposita fide ac spe in merita Christi.

b Romanorum 7. 14. Lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato. &c. 21. 22. 23. Inuenio igitur legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet: Condelector igitur legi Dei secundum interiorem hominem; video autem legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuam me in lege peccati, quæ est in membris meis.

b RESP. Legi Spiritus repugnat Concupiscentia captiuans nos Inclinando; non Necessitando ad peccatum.

c Rom. 10. 10. Corde enim creditur ad iustitiam, ore &c.

c RESP. Credere est fidei; non fiducia: huius est Fidere.

Rom. 4. 23. Non est autem scriptum tantum propter ipsum, quia reputatum est illi ad iustitiam: Sed & propter nos, quibus reputabitur creditibus in eum.

RESP. Abrahæ reputatum est proprie, scilicet respectiue ad Christum: Nobis reputatur per Christi merita aut Sacramenta effectiue & realiter; non tectorie.

d Rom. 2. 24. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius.

d RESP. Supra quæst. 21. & hic litera a. &c. & alibi.

Rom. 4. 6. Sicut & David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert iustitiam sine operibus; Beati quorum remissa sunt iniquitates & quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputauit Dominus peccatum.

Scilicet expiatione deletum ac sublatum. Roman. 5. 18. 19. Sicut per vnus delictum in omnes homines in condemnationem: sic & per iustitiam in omnes homines in iustificationem vite. Sicut enim per inobedientiam vnus hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per vnus obediendum iusti constituuntur multi. Vtrumque hoc realiter & verè, non solum imputatiue.

e Esaia 1. 18. Si fuerint peccata vestra vt cocinum, quasi nix dealbabitur: & si fuerint vbra quasi vermiculus: velut lana alba erunt.

Mich. 7. 19. Reuertetur, & miserebitur nostri: deponet iniquitates nostras, & prouiciet in profundum maris omnia peccata nostra.

e RESP. Similiter vt supra: Et deponet, non ergo Teger solum.

2. Cor. 5. 21. Eum qui non nouerat peccatum peccatum pro nobis fecit, vt nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

Nisi nolimus ipsi impænitentes.

QVÆSTIO LXI.

Cur non SOLA fide te iustum esse affirmas?

RESP. Non solum quod dignitate meæ fidei Deo ^{* placere possim:} sed quod [†] præcipua satisfactio, iustitia & ^{† sola} sanctitas Christi, ^{* nostra} iustitia sit coram Deo b, ego verò eam non alia ratione quam fide vana amplecti, & mihi applicare queam c.

a Eph. 2. 8. 9. b Rom. 3. 24. 25. Ro. 4. 6. 7. 8. Rom. 5. 18. 19. c Rom. 3. 22. Heb. 11. 7. Ro. 4. 3. Phil. 3. 9.

a Eph. 2. 8. 9. Gratis enim estis saluati per fidem.

dom, & non ex vobis, Dei enim donum est: Non ex operibus, ne quis gloriatur.

^b Ro. 3. 24. 25. Iustificati gratis per gratiam ipsius &c. Rom. 4. 6. vide supra.

^a **RESP.** Principaliter gratis: accidenter, etiam meritorie quoad nos.

^c Rom. 3. 22. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi, in omnes, & super omnes, qui credunt in eum: non enim est distinctio Hebr. 11. 7. Fide Noe responso accepto de ijs qua adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem domus sue, per quam damnavit mundum: & iustitia, qua per fidem est, heres est institutus. Romano. 4. 3. Credidit enim Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Philip. 3. 9. Inveniat in illo, non habens meam iustitiam qua ex lege est, sed aliam, qua ex fide est Christi Iesu, qua ex Deo est iustitia in fide.

^c **RESP.** Per fidem; sed non solam, et si praecepta iustificamur.

^b Philip. 3. 12. 13. Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sim: sequor autem, si quo modo comprehendam, in quo & comprehensus sum a Christo Iesu. Ilā. 64. 6. Facti sumus, ut immundus, omnes nos & quasi panis menstruatus, uniuerse iustitiae nostrae: & cecidimus quasi solum uniuersi; & iniquitates nostrae quasi ventus, abstulerunt nos.

^b **RESP.** Nimirum respectiue ad Dei perfectionem & iustitiam infinitam; non sita finita, quasi nihili est: at in se attendita, est aliqua.

QVÆSTIO LXIII.

Quomodo bona opera nostra † aliquid promerentur, cum Deus & in presentia † nihil & in futura vita mercedem pro his se daturum promittat?

RESP. Merces ea non datur ex merito^a, principaliter, nisi de congruo: sed ex gratia^b de condigno Christi sic meriti.

^a Luc. 17. 10. Rom. 11. 35. 36. ^b Pl. 103. 13.

^a Luc. 17. 10. Cum feceritis omnia, que precepta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus. Ro. 11. 35. Quis dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria.

^a **RESP.** Quia tam acquisitæ, quam infusa gratiæ, sunt ex Deo per Christum: Ex nobis n. solis perditio est. Ideo, ut sequitur. ^b Pl. 102. 13. Quomodo miseretur pater filiorum, miserus est Dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.

QVÆSTIO LXIV.

An autem Luthero-Caluinistica doctrina non reddat homines securos & profanos?

Rt 3

RE-

DOMINICA XXIV.

QVÆSTIO LXII.

Cur nostra bona opera non possunt esse iustitia, vel pars aliqua iustitiæ, coram Deo?

RESP. Propterea quod oportet eam iustitiam, qua in iudicio Dei consistat, perfectè absolutam esse, & omni ex parte diuinæ legi congruentem^a; quæ humanitus possibile in Christo: nostra vero etiam præstantissima quæque opera, et si in hac vita sint pleraque imperfecta, atque adeo subinde peccatis inquinata^b; Christi tamen gratia efficit ea digna celo.

^a In q. 4. & 10. ^b Phil. 3. 12. 13. Esa. 64. 6.

† Non
* quin
† infiti
sunt.

RESP. *f. Ita.* Neque enim fieri potest, * quod ij, qui Christo per fidem † solam se infitos putant, fructus proferant gratitudinis b, vt debitos ac meritorios.

a Rom. 3. 30. Rom. 6. 1. b 1. Iohan. 3. 9. Ioh. 15. 5.

a Rom. 3. 30. Vnus est Deus, qui iustificat circumcissionem ex fide non sola & preputium per fidem, sed viam Rom. 6. 1. Permanebimus in peccato vt gratia abundet: absit.

RESP. a Ergo sola fides iustificans non reddit homines profanos? Nihil dum istud sequitur.

b 1. Ioh. 3. 9. Omnium qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in ipso manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. Ioh. 1. 5. Qui manet in me & ego in eo, hi fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere.

b RESP. Atqui omnis baptizatus, est natus ex Deo; & tamen subinde peccat sic, vt excidat & non maneat in charitate Christi: licet in fide, ac spe, sed mortua. Et istud conseruat nos in filiali timore Dei: doctrina contraria temere sequeros reddit & profanos.

DE SACRAMENTIS.

DOMINICA XXV.

QVÆSTIO LXV.

Quoniam igitur Non sola Fides nos Christi atque omnium eius beneficiorum participes facit, vnde hac viua fides proficiscitur?

RESP. A Spiritu Sancto a, qui

cam per Baptismum, aut prædicationem Euangelij b in cordibus nostris accendit, & per vsum cæterorum Sacramentorum confirmat c & auget. a 2. Cor. 4. 13. b Rom. 10. 17. c Rom. 4. 11. Act. 8. 36. 37. 38.

DE SACRAMENTIS.

c Rom. 4. 11. Signum accepit circumcissionis signaculum iustitiæ fidei, quæ est in preputio. Act. 8. 36. Ecce aqua quid perhibet me baptizari: Dixitque Phil. ppus Si credis ex toto corde, licet.

c RESP. Signum est ad significandam gratiam occultam, & præsentem, in preputio quidem respectiue; at in Aqua bapt. & verbo effectiue.

QVÆSTIO LXVI.

Quid sunt Sacramenta?

RESP. Sunt sacra a & in oculos incurrentia b signa ac † instrumenta inuisibilis gratiæ, ob eam causam à Deo instituta, vt per ea nobis promissionem Euangelij magis declaret c & * gratiam efficienter conferat, quod scilicet non vniuersis tantum, sed etiam singulis vere credentibus, primario propter vnicum illud Christi sacrificium in cruce peractum gratis donet mediante Sacramento remissionem peccatorum, & vitam æternam g.

a Exo. 29. 33. b Rom. 2. 28. Exod. 12. 13. 6. Gen. 17. 11. Rom. 4. 11. Exod. 13. 9. 1. Cor. 11. 24. 25. d Act. 7. 8. Exo. 12. 27. Io. 1. 33. 1. Cor. 11. 20. e Gen. 17. 13. Deut. 30. 6. Exo. 13. 9. 1. Cor. 5. 7. Act. 22. 16. 1. Cor. 11. 23. 24. 26. Matt. 26. 27. 28. 1. Cor. 11. 25. 26. 28. f In hac questione sub lit. c & e. g Mat. 16. 28.

c Gen.